

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1401

av **Finn Bengtsson (M)**

BOT-avdrag – enskild skattereduktion för hälsofrämjande åtgärder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheten till enskild skattereduktion för hälsofrämjande åtgärder, s.k. BOT-avdrag, och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Sverige har ett ökat ohälsotal och det är inte bara ett folkhälsoproblem. Det kan också medföra en stor ekonomisk belastning inom svensk ekonomi genom att tynga transfereringssystemen med stora utgifter inom sjukförsäkringarna. Bakom ohälsotalen finns ett utbrett illabefinnande, som sjukvården är dåligt rustad för att ta hand om. Den svenska sjukvården har varit och är fortfarande organiserad för att ta hand om diagnostiserade sjukdomar och skador.

All utbildning av sjukvårdspersonal, till exempel läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, har varit inriktad på detta, liksom själva innehållet i de olika verksamheterna inom sjukvårdsorganisationerna, nämligen att ta hand om sjukdomar och skador när de väl har uppstått. Då är det ofta för sent och preventionsinsatser skulle i många fall ha kunnat förhindra sjukdomarnas och skadornas uppkomst.

Alternativ till vanlig sjukvård för att möta denna problematik har då till exempel inneburit att läkare på försök förskrivit fysisk aktivitet på recept (så kallat FAR), och inte enbart ordinerat mediciner.

Enligt de kliniska erfarenheter som hittills dragits av detta har det fallit väl ut, det vill säga rekommendationer om fysisk aktivitet som en konkret ordination har lett till förbättring av hälsan med minskat behov av sjukskrivning för enskilda patienter. Att försöka öka hälsan och välbefinnandet hos enskilda individer där inte nödvändigtvis en definierad sjukdom kan identifieras men patienten likväl lider av ett illabefinnande som kan klassas som medicinsk ohälsa är viktigt.

Jag har under tidigare riksmötet önskat att en översyn gjordes av hur man kan stimulera människor att själva ta mer aktiv del i att vårda sin hälsa.

En möjlig väg att prova är enligt min mening att tillåta skatteavdrag för kostnader för att vårda sin hälsa genom att införa så kallat BOT-avdrag som kan innebära ekonomiska möjligheter för många fler att ta hand om sin hälsa. Massage, mindfulness och yoga är några exempel på hälsofrämjande aktiviteter som kan ha god effekt för både kropp och själ. Men det finns många fler metoder som kan komma ifråga för detta koncept. En viktig aspekt för att acceptera att skatteavdraget kan motiveras, är att det följs upp med skarpa utfallsvariabler som hur det faktiskt lett till förbättringar för den enskildes hälsa, till exempel med ökad återgång i arbete vid sjukskrivning (se vidare nedan).

Men när utskottet behandlade mitt förslag under förra riksmötet 2015/16, avslogs detta med följande motivering:

Utskottet vill påminna om vikten av att inkomstbeskattningen av löner och förmåner hålls likformig och neutral och att avdrag för kostnader som inte har med inkomsternas förvärvande att göra undviks så långt som möjligt. De förslag som läggs fram i motionerna om en allmän avdragsrätt för kostnader för friskvård och andra hälsofrämjande åtgärder innebär ett avsteg från dessa principer. Utskottet avstyrker de nu aktuella motionerna.

Motivering

Jag vill till skillnad mot detta hävda att mot risken för ett sådant avsteg från en princip i skattesystemet som hänvisar till privata levnadsomkostnader, står den otvetydiga risken att sjukdom inte optimalt kan motverkas om inte alla till buds stående möjligheter för att stimulera detta övervägs. Inte minst när det gäller rehabiliteringsinsatser som kan leda till tidigare återgång i arbete än annars.

En sådan möjlighet, som för varje år får alltmer stöd i forskningen, är tillämpningen av olika alternativa metoder till de vedertagna skolmedicinska principerna. Underlåtenhet att intressera sig för dessas möjligheter att hjälpa sjuka människor kan kosta samhället mycket mer av utgifter för ersättning via passiva kort- och långtidssjukskrivningar och i värsta fall även leda till onödiga förtidspensioneringar till gagn för vare sig skattesystemet, kontrollen över kostnadsutvecklingen för våra gemensamma utgifter eller det onödiga personliga lidande som inte behandlad sjukdom kan medföra. I dag finns tillgång till verksamheter inom integrativ medicin.

Men de finns inte nödvändigtvis inom ramen för den gängse svenska sjukvården och är därmed också exkluderade ur de finansieringssystem som finns i form av landstingsskatt och statliga bidrag. Trots detta har det visat sig att en stor del av medborgarna använder sig av dessa behandlingsmetoder som de själva får betala hela kostnaden för, med sina redan beskattade pengar, det vill säga att de betalar dubbelt. Vi måste naturligtvis följa upp dessa metoders effektivitet, men bara det att enskilda är villiga att prova är värt en stimulans från staten i syfte att minska ohälsan och öka välbefinnandet och därmed arbetsförmågan hos befolkningen.

Det finns trots allt mycket dokumentation av vetenskapliga undersökningar som visar på de gynnsamma effekterna av integrativa, komplementära behandlingsmetoder till skolmedicinen. Det finns till exempel när det gäller de hälsofrämjande effekterna av massage och beröring hundratals vetenskapliga artiklar, vilka visar att massage kan vara en säker och effektiv komplementär behandlingsmetod vid ett flertal diagnostiserade

tillstånd. Som exempel kan nämnas ryggont, stress, ångest och depression, diagnoser som idag är huvudanledningarna till att långtidssjukskrivningarna fortsätter att öka i alarmerande omfattning.

Med ledning av ovanstående resonemang måste det till åtgärder som inbegriper hälsofrämjande aktiviteter för att få sjukskrivningstalen och läkemedelskonsumtionen att sjunka som ett resultat av förbättrad hälsa och ökat välbefinnande samt att vårdgivar- och patienttillfredsställelsen ökar. En förutsättning för att åstadkomma detta i Sverige idag är att en översyn görs av möjligheterna till införande av ett skatteavdrag för de patienter som i samråd med sin läkare eller annan legitimerad skolmedicinsk personal kommit fram till att man i ett enskilt fall bör pröva hälsofrämjande åtgärder som inte täcks av den offentligfinansierade vården.

Kostnaderna för ett sådant skatteavdrag skall ställas i relation till vinsterna för samhället, vilka rimligen kan göras med motsvarande minskningar av sjukskrivningarna. Således, potentialen för ett skatteavdrag för enskilda som försöker vidta hälsofrämjande åtgärder utanför den samhällssponsrade sjukvården kommer att medföra en mindre belastning på sjukförsäkringssystemet än enbart passiva utbetalningar som idag, utan att ens ansatser eller försök till rehabiliteringsåtgärder görs.

Ännu ett argument för att införa ett BOT-avdrag är den parlamentariska socialförsäkringens förslag att överföra rehabiliteringsansvaret från Försäkringskassan till hälso- och sjukvården. I detta perspektiv förefaller införandet av ett BOT-avdrag ytterligare kunna förstärka arsenalen av metoder som är tillgängliga för en effektivast möjlig medicinsk rehabilitering för att på ett individualiserat plan stimulera till återgång i arbete. Inte minst mot bakgrund av den patientlag som trädde i kraft den 1 januari 2015 förefaller ett förslag som detta vara väl i linje med en ökad inblandning i behandlingsbesluten av patienten själv.

Jag föreslår därför att regeringen överväger att se över de skattemässiga möjligheterna till att införa ett sådant subventioneringssystem med avdrag för enskilda medborgare som lider av ohälsa och därför är sjukskrivna men som vill pröva olika hälsofrämjande åtgärder utanför det gängse offentligfinansierade sjukvårdssystemet. Jag vill följaktligen att riksdagen med bifall till denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)